

Täysistunto

Maanantai 12.12.2016 klo 23.46—4.27

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 209/2016 vp
Toimenpidealoite TPA 13, 19/2015 vp, 48/2016 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 13/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

2.59 **Veronica Rehn-Kivi r:** Värderade talman, arvoisa puhemies! Minun oli tarkoitus puhua laajemmin nuorten syrjäytymisvaarasta sekä vaikeasta työllistymistilanteesta, mutta tässä tilanteessa esitän asiani lyhyesti.

Alle 30-vuotiaiden nuorten työllistymistä tulisi helpottaa esimerkiksi tarjoamalla heille oikeus ansaita 500 euroa kuussa ilman että se vaikuttaisi tukiin tai muihin etuuksiin, samalla kun työnantajilla olisi oikeus pienempiin työnantajamaksuihin työllistäessään nuoren henkilön. Edellä esitetyn perusteella esitän, että eduskunta hyväksyy toimenpidealoitteet 19/2015 ja 48/2016, jotta hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin nuorisotakuun ja etsivän nuorisotyön kehittämiseksi koskemaan kaikkia nuoria sekä oppisopimus- ja minijob-mallin selvittämiseksi.

3.00 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on myön- teistä se, että työttömyysturvan passiivitukea halutaan ohjata aktiiviseen käyttöön. Tätä hyvä tavoitetta voisi kuitenkin laajentaa ja sujuvoittaa niin, että jokaisella työttömällä olisi 6 kuukauden työttömyyden jälkeen mahdollisuus käyttää työttömyysturvaansa työllistymis- setelinä ilman TE-toimiston harkintaa. Tämä työllistymisseteli olisi peruspäivärahan tasoi- nen ja kestäisi maksimissaan 300 päivää. Tästä asiasta ehdotan hyväksyttäväksi vastalau- seen 1 lausumaehdotusta 1.

Lisäksi ehdotan hyväksyttäväksi vastalauseen 1 mukaista 2. lausumaehdotusta, jossa edellytetään hallituksen ryhtyvän aktiivisiin toimiin pitkäaikaistyöttömyyden kääntämi- seksi laskuun ja luopuvan vuodelle 2017 asettamastaan 3 000 henkilötyövuoden rajasta 100-prosenttisessa palkkatuessa yhdistyksille ja säätiöille. Jos hallituksen esitys 3 000 hen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

kilötyövuoden rajasta toteutuu, järjestöjen työllistämismahdollisuudet heikkenevät huomattavasti, ja tämä tarkoittaa pitkäaikaistyöttömyyden kasvua.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksessä on myös vaikea ymmärtää, miksi hallitus haluaa tietoisesti asettaa palkkatuetta työtä tekevät työpaikoilla muita vähäarvoisempaan asemaan. Näin tapahtuu, kun työttömyysturvalaissa tarkoitettu työssäoloehto kertyy jatkossa palkkatuetussa työssä vain 75-prosenttisesti. Hallitus perustelee ehdotusta sillä, että työttömät haakeutuisivat näin helpommin avoimille työmarkkinoille. Tämänhetkisessä työllisyystilanteessa nämä perustelut ovat hyvin hataralla pohjalla. Lisäksi asiantuntijakuulemisissa valiokunnassa tuli esille, että esitys lisää työ- ja elinkeinotoimistojen hallinnollista työtä ja lisää myös kunnille pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvia kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti lakiesityksessä ehdotetut työttömien säännölliset haastattelut toteutuvat työttömän kannalta oikealla tavalla. Pikainen 5 minuutin visiitti tai sähköpostiviesti ei välttämättä auta työllistymisessä. Kohtaamisessa täytyy olla mahdollisuus keskustella työttömän tilanteesta perusteellisesti, ja virkailijalla täytyy olla aikaa ja ammattitaitoa ohjata työtöntä henkilökohtaisella työllistymispolulla eteenpäin. Olen kuullut monesta TE-toimistosta epäilyjä, mahtaako tämä onnistua nyt luvatuilla lisäresursseilla. Keskustelujen tulee olla työttömälle itselleenkin mielekkäitä ja kannustavia, eikä niihin saa liittää sanktioita. Sanktioiden esittely ohjaavassa haastattelussa ei myöskään TE-toimistojen työn kannalta ole motivoivaa. Toivon todella, että haastattelut pystyttäisiin toteuttamaan kunnolla, ja siksi Kuntaliiton ehdotus siitä, että kunnat voisivat olla osaltaan mukana vastaamassa lisääntyvään haastattelutarpeeseen, on erittäin kannatettava.

Mutta lopuksi, arvoisa puhemies, kertauksena vielä: ehdotan vastalauseessa 1 olevien kahden lausumaehdotuksen hyväksymistä.

3.03 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Haluan heti aluksi tässä todeta, että kannatan edustaja Mäkisalo-Roposen tekemiä lausumaehdotuksia. Muutama sana kuitenkin tähän asiaan vielä.

Minun täytyy sanoa sillä tavalla, että olen äärettömän hämmentynyt ja vihainen, enkä oikeastaan löydä semmoisia tunteita, minkä takia hallitus ei halua vahvistaa työpajojen toimintaa ja järjestöjen toimintaa, siitä syystä, että meillä on suuri joukko nuoria ja aikuisia tukea tarvitsevia ihmisiä, joidenka työllistäminen ei tule onnistumaan yritysmarkkinoilla.

Kuten jo tässä tänään aikaisemmin totesin, niin olin viime perjantaina avaamassa työpajajayhdistyksen aamupalatilaisuutta, ja siellä julkistettiin kaksi raporttia, joissa selvitettiin työpajatoimintojen vaikuttavuutta ja rahoitusta ja tuotiin esille myös näitten nuorten omia kokemuksia siitä, miten he ovat kokeneet työpajoissa olemisen vahvistavan heidän elämäntilannettaan ja miten he ovat kokeneet yleisestikin työpajatoiminnan.

Lähtökohtaisesti näissä raporteissa todettiin se, että meillä on tällä hetkellä 15 prosenttia ikäluokasta, joka jättää koulutuksensa peruskouluun, ja heistä noin 40 prosenttia on 30 vuoden iässä työttömänä ja opiskelun ulkopuolella. Nämä ovat juuri niitä ihmisiä, joita pystyttäisiin auttamaan työpajoissa, jos meillä olisi vain esimerkiksi palkkatukea ja meillä olisi mahdollisesti annettu resursseja näihin työpajoihin, niiden toteuttamiseen. — Anteeksi, puhemies, minä tulen sinne taas. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, tervetuloa vain jatkamaan puheenvuoroa pöntöstä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

Tässä alkaa vissiin olemaan tämmöisessä aamuhöyryssä, kohta vuorokausi valvottu, ettei enää välttämättä ole kaikkea ymmärrystä, mutta kun asia on niin äärettömän tärkeä, niin haluan tästä muutaman sanan kuitenkin sanoa.

Elikkä tämmöinen selvitys tehtiin starttivalmennuksesta ja työpajatoiminnasta, ja siinä haluttiin selvittää nimenomaan taloudellisia näkökulmia. Se, mikä on harmillista tässä, on se, että kun me puhumme, että meillä ei ole varaa laittaa esimerkiksi työpajatoimintaan tai starttitoimintaan rahoitusta, niin tällä selvityksellä, joka tehtiin Tampereella, pystyttiin osoittamaan, että kun meillä on työpajatoiminnassa lähes 15 000 valmennettavaa ja heistä sitten kustannukset ovat noin 150 miljoonaa euroa, jos me pystymme tukemaan näiden 15 000 nuorten valmennusta niin, että he sijoittuvat, kouluttautuvat, suorittavat tutkinnon ja työllistyvät tämän valmennuksen seurauksena, niin 100 nuorella katetaan jo tästä aiheutuvat kulut, joita valtio panostaa. Ja meillä on 15 000 nuorta, jotka ovat tämän toiminnan piirissä.

Nyt hallitus ilmoittaa, että he tekevät katon tälle eikä ole rahaa investoida näihin nuoriin. Kuten täällä on tänään puhuttu, koulutus on investointi. Näihin nuoriin panostaminen on investointi. Sen takia on todella hämmentävää, että hallitus ei näe tätä nuoriin panostamista investointina.

Täällä tehtiin myös selvitystä siitä, että kun meillä tällä hetkellä on 32 000 nuorta, jotka ovat syrjäytyneet, niin heistä aiheutuvat kulut vuositasolla ovat 1,4 miljardia euroa. Kun me laskemme sitten näiden ihmisten kustannukset, kun he eivät ole työelämässä, eivät maksa eläkemaksuja eivätkä käytä kaikkia palveluita, niin käytännössä heistä aiheutuvat kulut heidän elämänsä aikana ovat 45 miljardia euroa. Sen takia toivoisin, että hallitus katsoisi omien päätöstensä ja talousvaikutusten arviointia, että panostamalla näihin nuoriin yhteiskunta säästää ja samanaikaisesti me vaikutamme monen nuoren inhimilliseen elämään, niin että heidän elämänlaatunsakin olisi parempi.

3.09 Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Jag understöder ledamot Rehn-Kivis förslag.

3.09 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa edustajamme Antero Laukkanen on tukenut myöskin edustaja Rehn-Kiven vastalauseetta 2, jossa näissä toimenpideoitteissa otetaan kantaa erityisesti nuorten työllistymismahdollisuuksiin ja myöskin sitten byrokratian vähentämiseen työvoiman hankinnassa.

Mutta tässä haluaisin noin yleisesti todeta — ja viime viikolla kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kokonaisuudessaan tuki äänestyksissä tätä työssäoloehdon kertymisen heikennystä vastaan tehtyä esitystä, mikä tuli tuolta sosialidemokraateilta — että kyllähän tässä hallituksen esityksessä tuntuu kummalliselta, että juuri näille vaikeimmin työllistyville pitkäaikaistyöttömille — joilleka monta kertaa nämä yhdistykset ja työpajat ja vastaavat ovat niitä ainoita mahdollisuuksia päästä niin sanotuille välityömarkkinoille ja ovat kenties sitten ponnahduslauta varsinaisille työmarkkinoille — tätä mahdollisuuden käyttöä halutaan heikentää, elikkä että heille ei tätä työssäoloehto kertyisi samalla tavalla.

Ja sitten toisaalta myöskin on tämä, mikä täällä lausumassa 2 on otettu esille, elikkä tämä 3 000 henkilötyövuoden raja sataprosenttisessa palkkatuessa yhdistyksille ja säätiöille. Tämä tällainen raja tulee tarkoittamaan sitä, että yhdistyksillä ja säätiöillä ei ole tarpeeksi paljon rahaa käytössään siihen, että he voisivat näitä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, kaikkein vaikeimmin työllistettäviä ihmisiä työllistää. Ja kun pitkäaikais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

työttömyys kaikesta huolimatta on koko ajan pysynyt korkealla ja tahtoo olla, että se vielä on kasvanut siihen nähden, että muuta työllisyyttä on saatu jonkun verran parannettua, niin nämä ovat kyllä aivan vääräsuuntaisia liikkeitä hallitukselta tässä tilanteessa.

3.11 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on muutamissa puheenvuoroissa tullut esille erilaisia huomioita liittyen tähän kolmen kuukauden välein toteutettavaan työttömän jututtamiseen. Itse kuitenkin näen, että tässä on olemassa ihan vankat perusteet toimia sillä tavalla kuin mitä tässä esitetään. Täytyy muistaa, että meillä on hyvin erilaisia työttömyyteen ajautuneita ryhmiä ja vähän erilaisiin ryhmiin tarvitaan erilaisia toimenpiteitä sen työttömyysputken katkaisemiseksi ja toisaalta sitten sen ehkäisemiseksi, ettei ajaudu tällaiseen syrjäytymiskiarteeseen. Itse asiassa on olemassa ihan tutkittuakin tietoa siitä, että tällaiset kohtaamiset voivat olla aika ratkaiseviakin niissä kriittisissä vaiheissa, kun uhkaa käydä niin, että työttömäksi joutunut on jäämässä työttömäksi ehkä vähän pidemmäksikin aikaa. Ja sillä, jos tällaisia kontakteja riittävän tiuhaan tahtiin saadaan aikaan, on myöskin sitten mahdollisuudet kartoittaa työttömän henkilökohtaista tilannetta ja etsiä yhdessä asiantuntijoiden kanssa sopivia ratkaisuja kulloiseenkin yksilölliseen tilanteeseen. Toivon, että meillä tällaiseen ihan järkevään työvoimapolitiittiseen toimintaan riittävät resurssit sitten myöskin löytyvät.

3.12 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Hyvää tässä lakiesityksessä on ennen kaikkea se, että nyt näitä ansiopäivärahan perusosaa, peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea voidaan käyttää palkkatukena, starttirahana tai liikkuvuusavustuksen rahoittamisessa. On hyvä, että nämä passiiviset tulot otetaan tällä tavalla aktiiviseen käyttöön.

Tästä työnhakijan haastattelusta: Se varmasti riippuu aika pitkälti siitä, miten se tehdään, kuinka onnistunut toimenpide se on. Siinä kyllä aito huoli on siitä TE-toimistojen henkilökunnan jaksamisesta, onko heillä riittävästi resursseja tehdä näitä kohtaamisia niin, että ne ovat sellaisia, että niistä on todellakin apua.

No, hyvää on tietysti tässä myös se, että myös alle 25-vuotiaille nuorille maksetaan kulukorvauksia työkokeilun ajalta. Mutta todella kummallista tässä on, että tässä nyt passiivisia palkitaan, että kulukorvausta maksettaisiin vain niiden työllistämistä edistävien palvelujen ajalta, joihin osallistuminen on velvoitettua, mutta sitten jos on itse aktiivinen ja haluaa osallistua, niin silloin ei kulukorvausta saa. Elikkä aktiivisia rangaistaan mutta sitten passiivisia palkitaan, ja tämä on todella vääränlainen viesti.

Vääränlainen viesti on myös se, että nyt kun pitkäaikaistyöttömyys on vain kasvanut, niin heikennetään välityömarkkinoita, kun niitä pitäisi nyt vahvistaa. Palkkatukea heikennetään, työpajatoimintaa vähennetään, yhdistysten mahdollisuuksia käyttää palkkatukea heikennetään — nämä ovat kaikki todella huolestuttavia tässä ajassa, kun me tarvitsemme entistä enemmän pitkäaikaistyöttömille niitä väyliä, millä sitten siirtyä avoimille työmarkkinoille. Ja vaikei sinne sitten siirtyisikään, niin kuitenkin yhdistyksillä on paljon mielekästä tekemistä (Puhemies koputtaa) tarjolla ja on fiksumpaa tukea työllistymistä kuin työttömyyttä.

3.15 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edellä kuulimme edustaja Mikkosen hyvänkin puheenvuoron siitä, että passiivisuutta tuetaan, mutta en käyttäisi ensinnäkään ilmaisua "passiiviset tuet", vaan ne ovat työttömyyskorvausta, ne ovat ansiosidonnaisia päivärahoja tai työmarkkinatukia, joita ihminen saa oman elämäntilanteensa helpottamiseen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

ja evääksi sille, että voi olla osallinen tässä yhteiskunnassa. Kun käytetään sanaa "passiivinen", niin helposti mielletään, että tarkoitetaan, että henkilö on passiivinen. Tukimuoto voi olla sitä, että se ei edellytä aktiivisuutta, ja toisena näkemyksenä on tietysti silloin se, että edellytetään joitakin toimia, joita henkilön pitää tehdä, että hän saa, sanotaanko, irtisanomisen jälkeen ansiosidonnaisen päivärahan. Pyrinkin omalta kohdaltani erottamaan, ettei työttömiä ja passiivisuutta verrata toisiinsa eivätkä ne ole synonyymeja keskenään.

Vasemmistoliitto on omassa vaihtoehtobudjetissaan ja tässä toimenpideoitteessaan tuonut esille sen, kuinka voidaan tehdä toimenpiteitä muutenkin kuin vain pelkästään tässä kohtaa. Toimenpideoitteen sisällä on se mahdollisuus, että me voimme muillakin toimin aktivoida ja mahdollistaa yrityksille ottaa työttömiä helpommin vastaan. Eli alle 25-vuotiaan nuoren tai 200 päivää työttömänä olleen osalta voidaan vapauttaa yrittäjä, joka tämänlaisen henkilön palkkaa, ensimmäisenä vuonna kokonaan niin sanotuista palkan sivukuluista ja seuraavana vuonna portaittain viedä sitä alaspäin, mikä mahdollistaa sen yrittäjän ennakoitavan riskin siitä, millä panoksella hän ottaa sen työttömän töihin.

Tässä lakiesityksessä on hyvää se, että nuoret osallistuvat, kylläkin sanktion uhalla, toimiin, mutta sitten se toinen puoli on se, että niiltä henkilöiltä, jotka ovat työttömiä ja ovat hakeutuneet työvoimapolitiittiseen koulutukseen, ollaan viemässä jotakin. Se on minun mielestäni tämän lakiehdotuksen heikkous, jota ei pitäisi olla sisällytettynä tämän hallituksen aktiivitoimiin rangaista niitä, jotka aktiivisesti toimivat ja haluavat itsensä työllistämisen- ja työllisyysedellytyksiä kehittää. Siinä mielessä tässä lakiehdotuksessa on paljon moitittavaa, joskin kylläkin joitakin hyviäkin piirteitä.

Mutta edelleen pitäisi mahdollistaa Suomessa enemmänkin sellaisia aktiviteetteja, että työnantajalle annetaan tiettyjä etuuksia siinä vaiheessa, kun se ottaa työttömän työnhakijan töihin. Ja voi sanoa, että kun tämän toimenpideoitteen osalta eduskunnan tietopalvelu on tehnyt laskennan, että ensimmäisenä vuonna tämmöisen 200 päivää työttömänä olleen tai nuoren alle 25-vuotiaan työttömän palkkaamisen ja sivukulujen osalta annetaan 100-prosenttisesti maksuvapautus, niin se on valtiontalouden osalta kustannusneutraali. Seuraavina vuosina portaittain se vain tuottaa valtiolle enemmän verotuloja kuin siitä on kuluja.

3.19 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vain täältä paikalta: Vähän tulee semmoinen murheellinen olo, kun keskustelua kuuntelee. Täällä on tätä ei nyt käsitesekamelskaa mutta kuitenkin: starttirahaa, liikkumisavustusta, kulukorvausta, välityömarkkinat ja näin. Minun on ikävä vuorotteluvapaata, toimivaa vuorotteluvapaata. 20 000 ihmistä parhaimpana vuonna pääsee oravanpyörästä pois ja työtön pääsee tilalle. Siis perään tällaista aitoa ja oikeaa työnjakamisfilosofiaa keskusteluun, etenkin nyt kun tämä pitkäaikaistyöttömyys on siinä kasvussa kuin se on.

3.20 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Vuorotteluvapaallakin varmaan oma paikkansa tässä meidän työmarkkinajärjestelmässämme on, mutta isompi juttu sitten on, löytävätkö toisensa sellainen tekijä, jolla olisi haluja töitä tehdä, ja sitten toisaalta sellainen yritys, joka ehkä olisi valmis sopivan henkilön löytäessään myöskin palkkaamaan, ja tässä hallituksen esityksessä on kyllä minusta tätä puolta lähdetty purkamaan. Mutta on tietysti näin, että ei tällä kaikkia meidän työmarkkinointemme ongelmia ratkaista, vaan tarvitaan monenlaista muutakin toimenpidettä, ja näiden suhteen kyllä sinänsä hallitus on mielestä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

ni monipuolisesti ollut liikkeellä, näitä työllistämisen ja työllistymisen edellytyksiä parantamassa.

3.21 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Gustafssonin toiveeseen voi kyllä siinä mielessä yhtyä, että meillä on hyvin vähän sellaisia esityksiä, joilla voidaan jakaa työtä. Me tiedämme, että meillä toisaalta jotkut tekevät aivan liikaa työtä ja uupuvat sen työn alle ja sitten meillä on iso joukko ihmisiä, jotka ovat aivan ilman työtä ja uupuvat sitten siihen tilanteeseen. Siinä mielessä sentyyppisiä esityksiäkin kyllä tarvittaisiin, missä työtä voidaan jakaa.

Sitten haluan korjata sen, että en missään nimessä ajattele, että työttömät ovat passiivisia, vaan tarkoitin, että nämä tietyt tukimuodot sinänsä voidaan ajatella nyt otettavan aktiivikäyttöön, jos saamaansa tukea voi hyödyntää vaikka starttirahana. Mutta sen tiedän, että työttömät kyllä haluavat töitä ja he etsivät sitä aktiivisesti koko ajan, ja puheet siitä, että työttömät olisivat laiskoja, ovat kyllä urbaania legenda.

3.22 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä yhden asian sanoa, täydentää, tästä työpajatoiminnasta: Työpajoilla olevista nuorista noin 70 prosenttia sijoittuu työpajajakson jälkeen positiivisesti koulutukseen ja työhön tai muihin toimenpiteisiin. Elikkä se ei ole mikä tahansa asia, kuten täällä on annettu jossain määrin myös sellainen kuva — ei tässä istunnossa tänään, mutta aikaisemmin. Ja yli 90 prosenttia työpajoilla olleista nuorista kokee erityyppistä vahvistumista omaan elämäänsä. Sen takia tämän palkkatuen vaikuttavuuden osalta on niin, että nuorten työllistyminen palkkatuella avoimille työmarkkinoille on noin 10 prosenttia suurempi kuin on yleisesti, elikkä lähes 30 prosenttia. Nyt toivoisin, että me hyödyntäisimme aidosti ja ottaisimme tämän työpajatoiminnan vahvemmin myös omaksi työkalukseksi eikä sitä ajettaisi alas, kuten hallitus nyt valitettavasti tekee.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.